

Sygn. akt II KK 259/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Rafał Małarski (sprawozdawca)

SSN Andrzej Ryński

Protokolant Małgorzata Sobieszcańska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **P.T.**

oskarżonego z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 stycznia 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 24 lutego 2017 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 3 października 2016 r.,

**I. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu
do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym,**

**II. zarządza zwrot opłaty w kwocie 750 zł na rzecz oskarżyciela
subsidiarnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w [...], wyrokiem z 3 października 2016 r., uznał P. T. za winnego tego, że w okresie od 19 sierpnia do 8 października 2013 r., działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako wiceprezes zarządu A. Sp. z o. o. wprowadził w błąd Sąd Okręgowy w [...] przez wniesienie pozwu o zapłatę 240 000 zł przeciwko E. Sp. z o.o., do którego dołączył fakturę poświadczającą fałszywe okoliczności datowaną na 21 marca 2012 r., czym doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem pozwanej przez wydanie nakazu zapłaty, to jest przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., i za to skazał go na karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby 5 lat, oraz karę grzywny w ilości 250 stawek dziennych, każda w wysokości 100 zł. Sąd Apelacyjny w [...], po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2017 r. apelacji na korzyść oskarżonego Prokuratora Rejonowego w [...] (domagał się w niej uniewinnienia oskarżonego) oraz obrońcy, zmienił pierwszoinstancyjny wyrok i uniewinnił P. T. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniósł pełnomocnik oskarżyciela substydialnego E. Sp. z o. o. w [...], zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa procesowego, to jest art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., przez zaniechanie dokonania prawidłowej i wszechstronnej kontroli odwoławczej, niedostateczne rozważenie zebranego materiału dowodowego, jego dowolną ocenę, a w konsekwencji niezasadne uwzględnienie zarzutów apelacyjnych i nieustosunkowanie się do argumentacji zawartej w odpowiedzi na apelację autorstwa pełnomocnika oskarżyciela substydialnego. W efekcie autor kasacji zażądał uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Regionalnej w [...] w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Stanowisko to zyskało wsparcie obecnego na rozprawie kasacyjnej prokuratora Prokuratury Krajowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

1. Na wstępie trzeba odnotować, że w istocie jedynym rzeczowym argumentem podniesionym w motywacyjnej części zaskarżonego wyroku, mającym wspierać uniewinniające rozstrzygnięcie, było zauważenie, że pokrzywdzona spółka w sytuacji wytoczenia przeciwko niej powództwa zachowała się pasywnie, co wyrażało się przede wszystkim niezłożeniem przez nią w ustawowym terminie sprzeciwu od wydanego nakazu zapłaty. Uszło jednak uwagi Sądu odwoławczego, że pozwana spółka zabiegała – co prawda nieskutecznie – o przywrócenie terminu do złożenia owego sprzeciwu, kierując do właściwego Sądu cywilnego odpowiedni wniosek z dołączonym do niego sprzeciwem.

2. W pozostałym zakresie uzasadnienie kwestionowanego wyroku zrehabilitowane zostało nader powierzchownie. Sąd *ad quem* ograniczył się w gruncie rzeczy do ogólnikowych stwierdzeń, że spór między A. Sp. z o.o. „powinien być rozstrzygany na drodze postępowania cywilnego, a nie karnego” oraz że prawo karne stanowi w polskim systemie *ultima ratio*.

3. Poza kręgiem rozważań Sądu drugiej instancji znalazło się natomiast – co trafnie wytknął skarżący – szereg istotnych okoliczności, które przy rekonstruowaniu całego zachowania P.T., zwłaszcza towarzyszącej jego działaniu określonej postaci stosunku psychicznego do czynu (strona podmiotowa), winny były zostać dostrzeżone i przeanalizowane. Warto te okoliczności wskazać, aby unaocznic, że uchybienia opisane przez autora kasacji wystąpiły i że miały charakter rażący i mogący mieć istotny wpływ na treść uniewinniającego wyroku.

Po pierwsze – Sąd *ad quem* zbył milczeniem konsekwentne twierdzenie oskarżyciela subsydiarnego, że oskarżony, działając w imieniu spółki będącej inwestorem zastępczym, nie wykonał w zakreślonym terminie żadnych ciężących na nim obowiązków, co zresztą legło u podstaw wypowiedzenia przez zamawiającego umowy w dniu 16 czerwca 2011 r.

Po drugie – Sąd odwoławczy zrezygnował ze skomentowania znamienego faktu, iż dołączona do pozwu faktura opatrzona została datą 21 marca 2012 r. Dokument ten zatem wystawiono w czasie, gdy od 9 miesięcy nie obowiązywała już strony umowa z 5 lutego 2011 r. Wypada w tym miejscu nadmienić, że do wymienionej faktury nie dołączono żadnych dokumentów świadczących o

wykonaniu prac, np. dziennika budowy czy protokołu odbioru robót, lub o sposobie wyliczenia wynagrodzenia.

Po trzecie – w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku próżno szukać informacji, dlaczego bezkrytycznie uznano za miarodajną kwotę uwidocznioną w fakturze wystawionej przez E.-A. Sp. z o.o., która powiązana była personalnie z oskarżonym; prokurentem tej spółki kapitałowej była żona oskarżonego, A. T.

Po czwarte – postąpieniem niewłaściwym ze strony Sądu Apelacyjnego w [...] było zaniechanie zajęcia stanowiska w przedmiocie doręczenia faktur, o których wyżej mowa, spółce E. lub choćby powiadomienia tego podmiotu o ich wystawieniu we właściwym czasie. Powinnością Sądu odwoławczego było również wypowiedzenie się na temat prezentowanej przez oskarżyciela substydianego wersji, że do zamawiającej spółki oskarżony wysłał 26 października 2012 r. pustą kopertę, a pokwitowanie jej odbioru przedstawił przy pozwie jako dowód wysłania 5 października 2012 r. wezwania o zapłatę.

4. Przedstawione zaniedbania, stanowiące świadectwo dopuszczenia się przez Sąd Apelacyjny w [...] naruszeń prawa w stopniu, o którym mowa w art. 523 § 1 k.p.k., sprawiły, że Sądowi Najwyższemu nie pozostawało nic innego, jak tylko wydać orzeczenie o charakterze kasatoryjnym (art. 537 § 2 k.p.k.)

5. Powinnością Sądu odwoławczego w ponownym postępowaniu będzie poddanie całościowej analizie zgromadzonego materiału dowodowego, co dopiero pozwoli prawidłowo ocenić wniesione na korzyść oskarżonego apelacje – prokuratora i obrońcy – oraz uznać, czy istotnie wystąpiły wszystkie przesłanki (chodzi zwłaszcza o stronę podmiotową) warunkujące przypisanie oskarżonemu tzw. oszustwa procesowego. Rzecz jasna wskazówki instancji kasacyjnej nie powinny zostać zinterpretowane jako zachęta do nieuwzględnienia apelacji złożonych na korzyść oskarżonego. Skłaniać one tylko powinny Sąd Apelacyjny w [...] z jednej strony do zdystansowania się od błędnej tezy o niemożności przypisania oszustwa procesowego w sytuacji, gdy choćby część dochodzonego w procesie cywilnym roszczenia znajduje takie czy inne uzasadnienie, a z drugiej do wszechstronnego i wyczerpującego rozważenia wszystkich okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Stworzy to podstawę do podjęcia trafnej

decyzji w przedmiocie pierwszoinstancyjnego wyroku (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.)

Zwrotu opłaty kasacyjnej dokonano na podstawie art. 527 § 4 k.p.k.

kc